

INVENTERING AV HÄCKFÅGLAR I NORDÖSTRA SKÅNES SKÄRGÅRD UNDER 2007

Nils Waldemarsson

Under 2007 har projektet "Naturvårds-åtgärder i den nordostskånska skärgården" som påbörjades under 2006 fortsatt. Projektet genomförs under 2006-2009 med stöd av 1 § förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt. Inom projektets ram, som omfattar öarna Saltholmen och Trueskär, har liksom under 2006 riktad häckfågelinventering genomförts.

Vidare har färbete på Saltholmen och Trueskär skett med 16 respektive 6 får under perioden maj till november. Betetrycket på Saltholmen bedöms vara bra medan antalet får på Trueskär varit för lågt. Det är svårt att anpassa antalet djur i förhållande till väderlek och nederbörd och därmed tillväxten av gräs och högrörter på öarna. Till skillnad från 2006 rådde som bekant en mycket nederbördsrik väderlek under högsommaren 2007. Detta gjorde att all vegetation växte enormt kraftigt.

Resultat och kommentarer artvis för Saltholmen och Trueskär

Inventeringen genomfördes 2007-05-03 av Greger Flyckt, Evert Valfridsson och undertecknad som boräkning. Resultatet bedöms vara tillförlitligt då det genomfördes under goda yttre omständigheter och vid rätt tidpunkt i förhållande till fåglarnas häckningsstart som under 2007 bedömdes inträffa vid normal tid-

punkt. Antalet par inom parentes avser motsvarande inventering 2006.

Knölsvan: Saltholmen 0 par (4 par), Trueskär 2 par (2 par). Den uppgång, i förhållande till tidigare inventeringar, som noterades under 2006 förändrades raskt under 2007 helt i enlighet med den bild av en vikande knölsvanpopulation som området i sin helhet visar.

Grågås: Saltholmen 2 par (9 par), Trueskär 5 par (8 par). En möjlig förklaring till nedgången kan vara det röjningsarbete i kombination med färbete som under 2006 öppnade upp öarna. Eftersom grågäsen föredrar att gömma sitt bo i otillgänglig vegetation så innebär resultatet troligen att arten valt andra mer igenväxta holmar för sina häckningsbestyr.

Kanadagås: Saltholmen 0 par (2par), Trueskär 0 par (2 par). Här kan inte förklaringsmodellen med minskad vegetation beskriva varför kanadagäsen helt uteblev som häckfågel under 2007. Arten uppskattar i stället normalt en öppet belägen plats för sitt bo. Däremot har den långsiktiga trenden för kanadagås i området varit klart vikande över en tjuoårsperiod.

Vitkindad gås: Saltholmen 70 par (44 par), Trueskär 14 par (4 par). Den kraftiga ökningstendensen som noterades

under 2006 fortsätter. Liksom under 2006 undvek denna art, liksom alla andra, Kalvaholm på grund av rävens närvaro där. De 84 redovisade paren utgör därför huvuddelen av skärgårdspopulationen. Här kan möjligen beteshävden gynna denna från början högaraktiska art.

Gravand: Saltholmen 1 par (0 par). Ny art för 2007. I brist på annat fick en ilandfluten bryggdel bli tak till gravandshäckningen.

Gräsand: Saltholmen 5 par (2 par), Trueskär 2 par (8 par). Arten minskade vilket kan bero på att det finns färre snår och tuvor att gömma bona i.

Ejder: Saltholmen 81 par (67 par), Trueskär 66 par (71 par). Här märks ännu inget av den minskning som skett på andra ställen i Östersjön.

Strandskata: Saltholmen 1 par (0 par), Trueskär 1 par (0 par). Om man är optimistiskt lagd kan kanske återkomsten av vadarhäckningar på båda holmarna tolkas som om åtgärderna redan gett någon form av önskat resultat. Framtiden får visa om det enbart handlade om tillfälligheter.

Gråtrut: Saltholmen 93 par (66 par), Trueskär 184 par (184 par). Arten prickar exakt fjolårsantalet på Trueskär och ökar en del på Saltholmen. Gråtruten är den art som mest drabbas mest av den sk fägeldöden. Dock har inte Ängholmarna vare sig under 2006 eller 2007 drabbats av något förhöjt antal döda fåglar till skillnad från Blekingekusten.

Havstrut: Saltholmen 7 par (7 par), Trueskär 11 par (8 par). Arten förefaller över tiden vara stabil i sin förekomst.

Skräntärna: Trueskär 2 par (2 par). Än så länge är skräntärnan häckfågel i skärgården. Tre ungar kom på vingarna. Det är något oklart om dessa utgjordes av enbart en sällsynt lyckad kull eller om det handlade om två mer ordinära kullar.

Övriga områden

I denna del av rapporten redovisas endast arter där det föreligger hyggligt säkra uppgifter eller uppskattningar.

Vitkindad gås: Totalt > 100 par (minst 60 par). Förutom den tidigare redovisade boräkningen så har åtskilliga kullar med totalt 53 ungar setts vid Vanne-

Ejder, *Somateria mollissima*. Foto: Hans Cronert ©

bergholmen 20/5. Kullar har även setts vid Takholmen. En rimlig uppskattning är att mer än 100 par vitkindade gäss gått till häckning i området.

Svärta: 2 par (2 par). Dessa par är sedda i området kring Brödjeholmen och Trueskär under försommaren. Som vanligt har varken bo eller ungar setts. Men arten har inte särskilt eftersökts varför det får antas att den liksom tidigare är en sparsam häckfågel i området.

Storskarv: 552 par (363 par). Det är med råge rekordantal av häckande storskarv. 504 bon räknas in på Lägerholmen 22/5. Redan då var vissa ungar så stora att de rymde från bona samtidigt som andra par fortfarande ruvade. En nyetablerad koloni om 48 bon fanns på Södra Enhyllan. Här var dock häckningsstarten betydligt senare och ännu hade inga ägg kläckts. Det skulle sen visa sig att det inte blev många kullar som gick fram på Enhyllan. Kan det vara så att en sen häckningsstart ger sämre resultat? Åtminstone var det så under 2007 vilket kanske till del kan tillskrivas det myckna regnandet under sommaren. Åtskilliga döda ungar hittades senare under sommaren i kolonin på Lägerholmen, företrädesvis relativt små och ej fullständigt befjädrade. Jag tror att dessa blev genomblöta och dukade under av den anledningen.

Roskarl: 1 par (1-2 par). Endast ett möjligt par har kunnat följas under hela häckningsperioden, nämligen på Takholmen. Dock har oftast endast en fågel observerats här varför antagandet om häckning får beskrivas som osäker. Inga uppgifter om eventuell häckningsframgång finns. I övrigt finns mycket få rapporter.

Skrattmås: > 2500 par (> 2500 par). Kolonin på Bodaskär vid inloppet till hamnen i Tosteberga utgör numera huvudkolonin för skrattmåsaarna i nordöstra Skåne. Även inne i viken väster om Tosteberga bodar ökade kolonin i storlek samtidigt som den ursprungliga kolonin på Kristians skär minskade. Totalantalet häckande par bedöms vara oförändrat sen föregående år.

Skrattmås, *Larus ridibundus*. Foto: Hans Cronert ©

Silltrut: ~ 10 par (13 par). Arten finns numera som häckfågel huvudsakligen på Brödjeholmen och med några enstaka par på ett par andra holmar. Artens status på Gruarna är osäker och är ej rapporterad därifrån under 2007.

Skränträna: 4 par (3 par). På Trueskär häckade som ovan beskrivs 2 par. Därutöver finns 2 par rapporterade från Gruarna, dock med okänt häckningsresultat.

Kentsk tärna: minst 60 par (75-80 par). Dessa följde efter skrattmåsaarna till den nya huvudkolonin på Bodaskäret. Någon ringmärkningsinsats gjordes inte

under 2007 varför häckningsresultatet inte är kontrollerat. Förekomsten av åtskilliga nyligen flygga ungar i närområdet tyder dock på att det gick bra.

Fisktärna: 25 par (10 par). Efter några dåliga säsonger återgick fisktärnorna till en mer normal numerär. Troliga häckningar förekom då på följande lokaler; väster Edenryds badplats 4 par, Takholmen 1 par med 2 ungar, väster Tosteburga bodar 10 par, Lyngbyholmen minst 6 par och Terraholmen 4 till 5 par där tyvärr kreaturen trampade sönder bona. Få uppgifter om eventuella häckningsresultat föreligger.

Silvertärna: 14-15 par (15 par). Arten förefaller att vara stabil. Rapporterade häckningar/häckningsförsök finns från följande lokaler; väster Edenryds badplats 3 par, Långholmarna 1 par, Takholmen 1 par med ungar, Lyngbyholmen cirka 3 par och Terraholmen 7 till 8 par. Silvertärnorna var de enda tärnor som lyckades på Terraholmen och fick ut 10 till 12 ungar.

Småtärna: 13 par (8par). Även småtärnan återgick till en mer hygglig häckningsnumerär under 2007. Fördelning var då enligt följande; Långholmarna 1 par, Takholmen 2 par med minst en unge, Lyngbyholmen 2 par och Terraholmen 8 par som liksom fisktärnorna misslyckades helt på grund av de botrampande kreaturen.

Skärpiplärka: 0 par (0 par). Inga skärpiplärkor har rapporterats under häckningstid. Tyvärr är det rimligt att anta att skärpiplärkan numera är utgången som häckfågel i skärgården.

Övrigt

Av den fågeldöd som blossade upp i västra Blekinge och även enligt uppgift på Gruarna märktes inget som avvek från de senaste åren på Ängholmarna. Döda och döende fåglar, huvudsakligen gråtrut, hittades visserligen regelbundet i området. Men i jämförelse med den massdöd som förekom för ungefär 5 år sedan var det inget onormalt. Den något ökade ungdödligheten som tillskrivs storskarven kan rimligen förklaras med den onormalt höga nederbörden under sommaren.

Tyvärr har en av de viktigaste häckningsholmarna, Kalvaholm, varit tom på markhäckande fåglar under den gångna häckningssäsongen. Råven som tog sig dit över isen vintern 2005/06 lyckades mot förmodan även överleva vintern 2006/07 på en diet av sork och kadaver. Under året har den då fortsatt att predera på häckfåglarna och fullständigt stört bort markhäckande fåglar. Nytt försök av markägaren skall göras under kommande vinter för att ta bort marodören.

Skärpiplärka, *Anthus petrosus*. Foto: Hans Cronert ©

En åtgärd som behöver vidtas finns beskriven i en ingiven skrivelse till länsstyrelsen från Nedre Helgeåns Fågelstation genom Patrik Olofsson. Här beskrivs mer djupgående problemen för markhäckande vadare och tärnor på Terraholmen. Då holmen är en av de viktigaste häckningslokalerna för dessa arter i området måste adekvata åtgärder vidtas för att utestänga de botrampande nötkreaturen under häckningsperioden.

Fortsatta åtgärder

Avsikten är att även under 2008 fortsätta med boräkning och färbete. Med tanke på att fären till- och avtransporteras i vanliga öppna fritidsbåtar är

det inte realistiskt att vi kan tillföra fler betesdjur. Det goda resultatet av betetrycket på Saltholmen gör säkert att vi även kommande år satsar flest djur här. Planerna på att under eftervintern bränna av torrt gräs och högrörter känns mycket osäkra då väldigt få dagar om någon med tjänlig väderlek för ett sådant företag råder.

Tack

Utan den välvilliga inställningen ifrån såväl brukaren som djurägaren hade projektet inte varit möjligt. Vidare framför fågelklubben ett tack till de myndigheter som bidrar med medel och hanterar rapporter och ansökningar.

Nils Waldemarsson, Skänegatan 6, 295 32 Bromölla

Skräntärna, *Sterna caspia*. Foto: Hans Cronert ©